

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

1. Prawidłowa odpowiedź: a) terytorium, b) język, c) tradycji (historycznej).
2. Pojęcie społeczeństwa obywatelskiego wiąże się głównie z pozycją prawną obywatela i konstytucyjnymi gwarancjami jego niezależności. Za niezbędne cechy tego typu społeczeństwa uważa się:
- sposób powoływania władz państwowych na drodze demokratycznych wyborów,
 - funkcjonowanie organów władzy na podstawie i w granicach obowiązującego prawa,
 - nadrzędna moc konstytucji i prawa międzynarodowego nad wszystkimi innymi normami prawnymi,
 - jasny i zrozumiały system tworzenia prawa, uwzględniający interesy obywateli,
 - istnienie prawnego systemu ochrony praw i wolności obywatelskich,
 - działanie instytucji gwarantujących przestrzeganie prawa (m.in. Trybunał Konstytucyjny, Rzecznik Praw Człowieka),
 - gwarancja swobody udziału obywateli w różnych dziedzinach życia społecznego,
 - prawna gwarancja swobody tworzenia przez obywateli różnych organizacji wyrażających ich interesy.

Za każdą prawidłowo podaną cechę 1 punkt; maksymalnie 3 punkty.

3. Prawidłowa odpowiedź:
Fakty: a, b, f; Opinie: c, d, e.

Do uzyskania 1 punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.

4. Prawidłowa odpowiedź:
- a) protest zostanie złożony po wyznaczonym terminie (3 dni od daty ogłoszenia wyników przez Państwową Komisję Wyborczą),
 - b) osoba składająca protest nie posiadała w dniu wyborów praw wyborczych (praw publicznych),
 - c) w proteście brakuje zarzutów oraz faktów je potwierdzających,
 - d) do zarzutów nie zostały wniesione poprawki wymagane przez Sąd Najwyższy.

Do uzyskania punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi; w przypadku odpowiedzi a) wystarcza tylko pierwsza część.

5. Prawidłowa odpowiedź: a.
Do uzyskania punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.
6. Są to etapy integracji europejskiej od utworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali do powstania Unii Europejskiej i jej poszerzenia do „piętnastki”.
Za prawidłową odpowiedź 1 punkt.
7. Jest to zasada proporcjonalności.
Za prawidłową odpowiedź 1 punkt.

8. Prawidłowa odpowiedź:

1-a, 2-d, 3-b, 4-c.

Do uzyskania 1 punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.

9. Prawidłowa odpowiedź: c.

Do uzyskania 1 punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.

10. Argumenty za zaostrzeniem prawa karnego:

- a) surowe prawo ograniczy przestępczość,
- b) zbyt wielu przestępców opuszcza więzienia przed terminem,
- c) przeciwnikami zaostrzenia kodeksu są przede wszystkim teoretycy prawa, których mało interesuje to, co dzieje się na ulicach naszych miast,
- d) powołanie się na konkretne przykłady np. działalność burmistrza Nowego Jorku – Giulianiego.

Argumenty przeciwko zaostrzeniu prawa karnego:

- a) surowe prawo nie zmieni niczego, ludzie popełniali przestępstwa „od zawsze”,
- b) ofiarami będą ludzie przypadkowo popadający w konflikt z prawem,
- c) przestępczość w Polsce nie jest większa niż w innych państwach europejskich.

Do uzyskania punktu potrzebne jest poprawne sformułowanie argumentów; możliwe są inne argumenty, jeżeli odnoszą się do problemu.

Za każdy prawidłowy argument po 1 punkcie; maksymalnie 3 punkty.

11. Prawidłowa odpowiedź:

Przyczyny: a, d, f; Skutki: b, c, e.

Do uzyskania 1 punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.

12. Prawidłowa odpowiedź:

- a) Popyt i cena.
 - b) Jeśli cena maleje to rośnie popyt, jeśli cena rośnie to popyt maleje.
- Za każdą prawidłową odpowiedź po 1 punkcie; maksymalnie 2 punkty.

13. Prawidłowa odpowiedź:

- a) podatek od towarów i usług (VAT) – doliczany do ceny towarów i usług,
- b) podatek akcyzowy - wliczony w cenę kupowanych towarów.

Za każdą prawidłową odpowiedź po 1 punkcie; maksymalnie 2 punkty.

14. Prawidłowa odpowiedź:

1-c, 2-a, 3-e, 4-b, 5-d.

Do uzyskania 1 punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.

15. Prawidłowa odpowiedź:

Do NATO przystąpiły: Grecja, Turcja, Republika Federalna Niemiec, Hiszpania.

Za prawidłowe zaznaczenie i podanie nazw dwóch państw - 1 punkt.

Za prawidłowe zaznaczenie i podanie nazw trzech państw – 2 punkty.

Maksymalnie 2 punkty.

16. Zdający może podawać różne przykłady historyczne, np.: polskiego nacjonalizmu z przełomu XIX i XX w., nacjonalizmu irlandzkiego w tym samym okresie historycznym,

syjonizmu jako szczególnej postawy umożliwiającej odbudowę państwa żydowskiego, nacjonalizmów w państwach latynoamerykańskich umożliwiających emancypację spod panowania hiszpańskiego.

Możliwe są także inne odpowiedzi, o ile są one zgodne z prawdą historyczną.

Za każdy prawidłowo podany przykład 1 punkt. Maksymalnie 2 punkty.

17. Prawidłowa odpowiedź:

System prezydencki – a, e;

system parlamentarno-gabinetowy – b, c;

system parlamentarno - komitetowy – d.

Do uzyskania 1 punktu wymagane jest udzielenie prawidłowej odpowiedzi.

18. Prawidłowa odpowiedź:

a) dopuszczalne nazwy zgodne z typologią (np. strukturalne, frykcyjne, koniunkturalne),

b) wymienione przyczyny wynikają z definicji danego typu bezrobocia oraz warunków danej miejscowości.

Za każdą prawidłową odpowiedź (typ i przyczyna) po 1 punkcie; maksymalnie 2 punkty.

19. Prawidłowa odpowiedź:

a) Partie i ugrupowania polityczne żądające zmian i ustępstw na rzecz biedniejszej części społeczeństwa, których przedstawiciele zajmują w parlamencie miejsce po lewej stronie sali.

b) Partie i ugrupowania polityczne o poglądach umiarkowanych, często zawierających elementy programu lewicy i prawicy, których przedstawiciele zajmują w parlamencie miejsca pośrodku sali.

c) Partie i ugrupowania polityczne broniące tradycyjnego porządku i wartości (religia, ojczyzna, rodzina, własność prywatna), których przedstawiciele zajmują w parlamencie miejsca po prawej stronie sali.

Za każdą prawidłową odpowiedź zawierającą dwa elementy (program i miejsce w parlamencie) 1 punkt; maksymalnie 3 punkty.

Uwaga: dopuszczalne są inne sformułowania zawierające istotę pojęcia.